

**ПЕДАГОГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Резюме

Зміст статті окреслює теоретичну та практичну значущість педагогічного моделювання як ефективного інструменту на шляху до формування професійної компетентності магістрів гуманітарних спеціальностей. Окреслено необхідність імплементації у вітчизняну освітню підготовку Західних стандартів з метою євроінтеграційних перспектив проукраїнського розвитку.

Метою дослідження є окреслення значущості впливу інструментарію педагогічного моделювання на підвищення ефективності процесу формування професійної компетентності магістрів гуманітарних спеціальностей.

Дослідницьку мету націлено на необхідність теоретичної репрезентації значущості впливу на досліджуване цілої низки зовнішніх та внутрішніх факторів, що досить ефективно можна дослідити з допомогою залучення методу педагогічного моделювання.

Унаочнено основні характеристики педагогічного моделювання, що посприяло розкриттю значущості впливу інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) на полегшення сприйняття суб'єктами пізнання навчального матеріалу.

Окреслено алгоритм феноменологічного формування крізь призму дворівневих елементів, репрезентованх у розрізі імplementованої моделі.

Процедура дослідження засновувалася на поєднанні наукових методів аналізу та синтезу, індукції і дедукції, систематизації та узагальнення. З допомогою залучення такого методологічного інструментарію вдалося здійснити теоретичну репродукцію досліджуваного крізь призму обґрунтування значущості основних етапів реалізації педагогічного моделювання.

Результатом дослідження стало розмежування когнітивного, рефлексивного, діяльнісного та мотиваційного структурного компонентів професійної компетентності, шляхом обґрунтування значущості кожного з них на рівні феноменологічного формування.

У висновках проблематизовано значущість педагогічного моделювання, актуалізуючого розкриття теоретичного та прикладного аспектів дослідження, що сприяє відтворенню феноменологічної цілісності крізь призму єдності взаємозв'язків кожного елемента заявленої дослідження системи. Підсумовано, що на ефективність педагогічного моделювання суттєвим чином впливає продуктивність предметної рефлексії, націленої на досягнення вихідних результатів дослідження.

Ключові слова: гуманітарні спеціальності; магістри; педагогічне моделювання; професійна компетентність

Вступ. Руйнівна сила проросійської агресії, яка вчергове націлилася на порушення суверенітету та цілісності нашої держави, змусила переоцінити раціональність функціонування усіх напрямків діяльності соціальних інститутів. Паралельним чином, проблематизувалося питання реалізації якісної освітньої підготовки, яка ще більшою мірою повинна віддзеркалювати максимальну дотичність існуючих на загальнодержавному рівні стандартів по відношенню до Західних.

У напрямку досягнення окреслених цілей особливою значущістю відзначається метод педагогічного моделювання, який уможливує репрезентацію поліаспективної реальності крізь призму аналізу цілої низки зовнішніх та внутрішніх факторів. Цінність названого методу приховується у можливих варіантах побудови складноорганізованих педагогічних систем у схематизованому вигляді, що уможливує більш предметне та розгорнуте унаочнення існуючих закономірностей феноменологічного розвитку.

Мета – окреслення значущості впливу інструментарію педагогічного моделювання на підвищення ефективності процесу формування професійної компетентності магістрів гуманітарних спеціальностей.

Завдання:

- ✓ проаналізувати предметність досліджуваного у розрізі джерелознавчих пошуків;
- ✓ виокремити основні ознаки педагогічної моделі;
- ✓ окреслити поетапність реалізації процесу педагогічного моделювання;
- ✓ проблематизувати алгоритм феноменологічного формування крізь призму рівнів структурованості досліджуваного.

Методи. Підсиленню дослідницького пошуку посприяв обраний методологічний інструментарій, репрезентований у складі методів: аналізу та синтезу, індукції і дедукції, систематизації та узагальнення.

Результати. На сторінках однієї з тематичних праць знаходимо інформацію про те, що залучення методу педагогічного моделювання у повній мірі дає змогу перейти від аналізу емпіричних даних до побудови теоретичних конструктів, не порушуючи при цьому цілісної канви феноменологічного сприйняття [1]. Особливістю названого методу є передусім те, що він максимальним чином зорієнтований на репрезентацію досліджуваного на рівні пірамідальної цілісності, що дозволяє побачити усі рівні взаємозв'язків між існуючими компонентами. Окрім того, зазначений метод уможливує виявлення негативних факторів, які тією чи іншою мірою можуть значно послаблювати феноменологічне функціонування. Фінальною результативністю оперування досліджуваним методом є побудова моделі. Саме остання, з педагогічної точки зору, націлюється на те, щоб рівень відтворення досліджуваного феномена був високорезультативним, що в свою чергу дало б змогу повнопланово отримати інформацію від узагальнення унаочненого.

У процесі реалізації завдань педагогічного моделювання, сама модель виконує доволі значущу функцію – уможливує відтворення усієї сукупності функцій і властивостей досліджуваного феномена. За таких умов, доволі виразно кристалізуються основні ознаки педагогічної моделі, які репрезентовані незмінним тріо відповідних складових (див.рис.1).

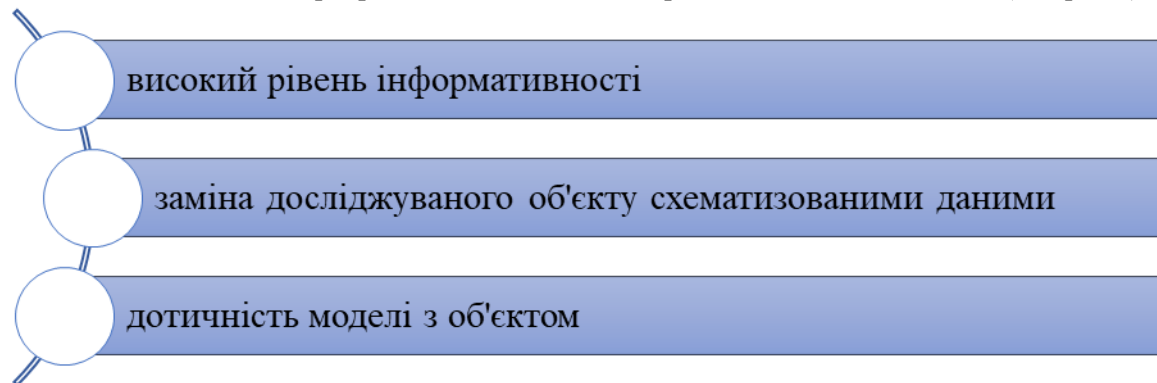

Рис.1. Основні ознаки педагогічної моделі

Дані рис.1 засвідчують, що основоположними ознаками будь-якої педагогічної моделі є її високоінформативність, дотичність до досліджуваного та повноцінна схематизація даних (рис.1). Окреслені ознаки дають змогу у повній мірі віддзеркалити повноцінний поріг складності досліджуваного, спроектувати прогностичний рівень тлумачення унаочненого виходячи із наявного методологічного інструментарію.

У цілому, значущість педагогічного моделювання певною мірою відтворюється на рівні активізації пізнавальної рефлексії, що актуалізує плавний перехід до результативної реалізації запланованих педагогічних проєктів. Завдяки реалізації функцій моделювання досліджуване можна представити щонайменше у двох «іпостасях»:

- а) обраного об'єкта як продукту педагогічної діяльності;
- б) основи для формулювання завдань на усіх рівнях складності [3].

Для педагогічного моделювання, як цінного інструменту дослідження соціокультурного досвіду, притаманними є своєрідні характеристики, розкриваючи його повноцінну феноменологічну сутність (рис.2).

З метою раціоналізації процесу педагогічного моделювання дослідники притримуються наступної послідовності етапів дослідження:

ПЕДАГОГІКА

I. «Комплектація» необхідного методологічного інструментарію з метою більш виразного окреслення досліджуваного феномена.

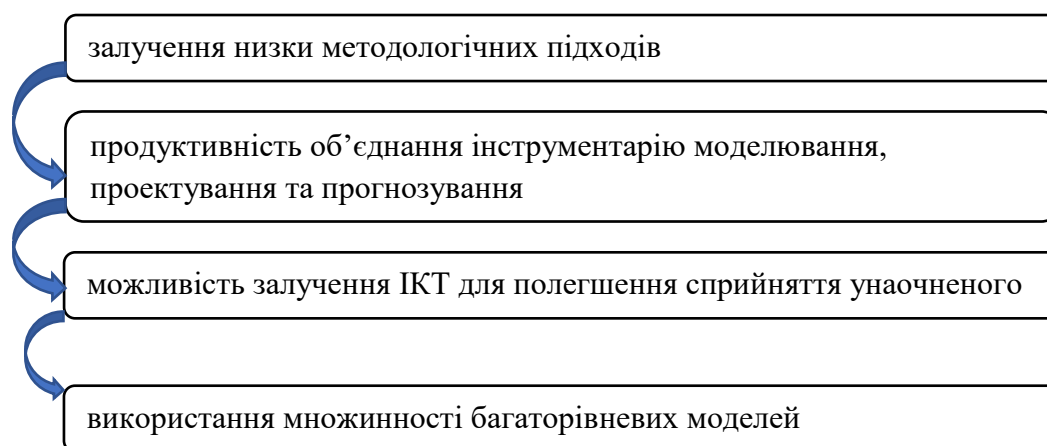

Рис.2. Характеристики педагогічного моделювання

Дослідження проблеми формування професійної компетентності прокладається шляхом предметного оперування компетентнісним підходом, що уможливорює феноменологічну інтерпретацію з точки зору цілісної системи. За умов такого «цілісного розгляду» уможливується практична реалізація завдань педагогічного моделювання (у т.ч. з допомогою практичної «імплементатії» завдань особистісно-діяльнісного підходу).

II. Предметне окреслення завдань педагогічного моделювання, засноване на поетапній реалізації основоположних завдань. Зокрема, до переліку останніх можна віднести наступні:

- ✓ формування еталону моделі професійної компетентності магістрів природничих спеціальностей та її наукове обґрунтування;
- ✓ розробка та підбір необхідного дидактичного інструментарію засобів;
- ✓ нагромадження нового багажу знань, націленого на подолання існуючих суперечностей;
- ✓ апробація рівня сформованості професійної компетентності в умовах цілісного педагогічного впливу;
- ✓ корегування отриманих результатів, виходячи із оцінки рівня продуктивності засвоєного.

III. Конструювання моделі шляхом виявлення рівня взаємозв'язку між усіма її складовими та змістове «насичення» сутнісними компонентами цілісного.

IV. Обґрунтування рівня «адаптованості» розробленої моделі з точки зору її конструктивності, змістовності та статистичної центрованості.

V. Апробація експериментальним шляхом рівня придатності моделі до активізації феноменологічного формування.

VI. Інтерпретація отриманих результатів на основі аналізу вихідних даних по обраній моделі.

Ідейність такої практичної «імплементатії» розробленої моделі в умовах реального часу спрямовується на поетапну побудову структурних компонентів моделі та виявлення рівня чіткої взаємодії між кожним її компонентом з метою поглибленого вивчення фактів педагогічної реальності. Досягнення гнучкості на рівні самоорганізації та ієрархізації цілісного комплексу дій, як вирішуваних завдань моделювання, проблематизує необхідність підвищення якості педагогічної діяльності. Вихідна цінність процесу особистісного розвитку та професійного становлення покликана репрезентувати повний спектр ресурсів та необхідних умов з метою оптимізації процесу педагогічного моделювання.

Перспективність тривалого проектування траєкторії особистісного та професійного розвитку, логічно структуровано у систему неперервної освіти, що досить органічно реалізовується з допомогою залучення принципів культуровідповідності та природовідповідності. Таким чином, феномен педагогічного моделювання зорієнтований на ідентифікацію ендогенних (внутрішніх) та екзогенних (зовнішніх) умов суб'єктного функціонування з урахуванням усіх особливостей наявних педагогічних реалій.

Алгоритм феноменологічного формування, передбачено активізований за посередництвом імплементованої моделі, репрезентується крізь призму таких дворівневих елементів:

- а) педагогічні взаємодії, цілі, взаємозв'язки та сумарна освітня результативність;
- б) дидактичні цілі, орієнтири та механізми реалізації освітнього процесу.

Завдяки наявності такої дворівневості вдається відкорегувати «слабо» функціонуючі елементи системи, удосконалити механізми педагогічної взаємодії на рівні обраної «конфігуративності».

Процес формування професійної компетентності магістрів гуманітарних спеціальностей полягає у:

- ✓ необхідності передання досвіду та умінь вчитися та освоювати професію;
- ✓ потребі систематичного обґрунтування, з точки зору раціональності, феномену багаторівневості функціонування явищ та процесів оточуючої реальності;
- ✓ формуванні стійкого розуміння взаємозв'язку феноменологічного функціонування від впливу цілої низки суб'єктивних та об'єктивних чинників;
- ✓ усвідомленні значущості професійного саморозвитку та самоосвіти.

Структурними компонентами професійної компетентності є чотири основоположні компоненти:

- 1) когнітивний – актуалізує нагромадження досвіду знань, примноження досвіду діяльності шляхом формування готовності до аналізу, синтезу, узагальнення, порівняння, тощо.
- 2) рефлексивний – центрований на особистісній здатності відрефлексування подій за рахунок усвідомлення та самоспостереження, спрямованих на усвідомлення дій і поведінки, мотивів і способів діяльності з метою застосування елементів управління власним станом.
- 3) діяльнісний – передбачає імплементацію знань в практичну діяльність шляхом предметної алгоритмізації операційно-дійових виявів;
- 4) мотиваційний – розкриває перед магістрантами повноту розуміння сутності мотивів, як внутрішнього активатора до реалізації предметних дій. Рівень сформованості цього компонента демонструє досвід роботи з потребами, реакціями та стимулами.

Дискусія. Наявність широкого спектру наукових підходів, проблематизуючих питання формування професійної компетентності магістрів гуманітарних спеціальностей, засвідчили про неоднозначність феноменологічного трактування репрезентованого на рівні протиріч між потребами суспільства, рівнем професійної підготовки фахівців та традиційним дидактичним інструментарієм, не передбачаючим залучення практико-орієнтованих технологій. Остання фактажність актуалізує потребу подальшого поглиблення проблемного поля дослідження.

Висновки. На основі вище викладеного можемо зробити висновок, що інструментарій педагогічного моделювання уможливорює поєднання теоретичної та прикладної ланки дослідження. Завдяки такому поєднанню сприйняття, досліджуване репрезентується у якості єдиного цілого між структурними елементами якого вибудовуються цілісні взаємозв'язки. З теоретичної точки зору, сама модель дозволяє відтворити у досліджуваному об'єкті властивості реально існуючого. Реалізація запланованого імплементується з допомогою структурних компонентів професійної компетентності магістрів досліджуваних спеціальностей, зокрема когнітивного, рефлексивного, діяльнісного та мотиваційного. У процесі узагальнення досліджуваного, феномен педагогічного моделювання набуває рис пізнавальної рефлексії, забезпечуючої перехід від теоретичних узагальнень до реалізації конкретних діяльнісних проєктів, спрямованих на досягнення професійної компетентності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Lynch, K., Hill, H.C., Gonzalez, K.E., & Pollard, C. (2019). Strengthening the research base that informs STEM instructional improvement efforts: A meta-analysis. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 41 (3), 260-293. doi:org/10.3102/0162373719849044
2. Martin Karlberg & Christopher Bezzina (2020). The professional development needs of beginning and experienced teachers in four municipalities in Sweden. *Professional Development in Education*, 33 (6), 1-18. doi: 10.1080/19415257.2020.1712451
3. Orsolya Kálmán, Päivi Tynjälä & Terhi Skaniakos (2020). Patterns of university teachers' approaches to teaching, professional development and perceived departmental cultures. *Teaching in Higher Education*, 25(5), 595-614, doi: 10.1080/13562517.2019.1586667

REFERENCES

1. Lynch, K., Hill, H.C., Gonzalez, K.E., & Pollard, C. (2019). Strengthening the research base that informs STEM instructional improvement efforts: A meta-analysis. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 41 (3), 260-293. doi: org/10.3102/0162373719849044
2. Martin Karlberg & Christopher Bezzina (2020). The professional development needs of beginning and experienced teachers in four municipalities in Sweden. *Professional Development in Education*, 33 (6), 1-18. doi: 10.1080/19415257.2020.1712451
3. Orsolya Kálmán, Päivi Tynjälä & Terhi Skaniakos (2020). Patterns of university teachers' approaches to teaching, professional development and perceived departmental cultures. *Teaching in Higher Education*, 25(5), 595-614, doi: 10.1080/13562517.2019.1586667

T. Dudka, V. Hrebeniuk

PEDAGOGICAL SIMULATION OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE FORMATION PROCESS IN THE MASTERS OF HUMANITIES

Abstract

The article considers the theoretical and practical significance of pedagogical modeling as an effective tool on the way to the formation of professional competence in the masters of humanities. The necessity of implementing Western standards into the national educational preparation for European integration perspectives of pro-Ukrainian development has been outlined.

***The purpose of the research** is to outline the significance of the influence of pedagogical modeling tools on the professional competence formation process in the masters of humanities.*

***The research purpose** is focused on the need for a theoretical representation of the significance of the several external and internal factors that influence the subject, which can be effectively investigated using the method of pedagogical modeling*

The main characteristics of pedagogical modeling are visualized, which contributed to empathizing with the significance of the influence of information and communication technologies (ICT) on facilitating the perception of educational material by the subjects of cognition.

The algorithm of phenomenological formation is outlined through two-level elements represented in the section of the implemented model.

***The research procedure** was based on a combination of scientific methods of analysis and synthesis, induction and deduction, systematization, and generalization. With the help of such a methodological toolkit, it was possible to carry out a theoretical reproduction of the researched material in terms of substantiating the significance of the main stages of the pedagogical modeling implementation.*

***The result of the research** was the delineation of cognitive, reflexive, activity, and motivational structural components of professional competence by substantiating the significance of each of them at the level of phenomenological formation.*

***The conclusions** problematize the significance of pedagogical modeling actualizing theoretical and applied aspects of research, which contributes to the reproduction of phenomenological integrity through the unity of the relationships of each element of the system declared by the study. It has been concluded that the effectiveness of pedagogical modeling is significantly influenced by the productivity of subject reflection aimed at achieving the initial results of the research.*

Keywords: humanitarian specialties; masters; pedagogical modeling; professional competence